

הטלפון היורד לחיינו ומושב של צימחונים שאינם יכולים לסבול ריח שישליק וקבאב

צימחונים רועים באחו

אוטובוס של אגד נעצר בחריקה על כביש צפת-עכו וממנו ירד כותב הטורים הללו במכנסי ג'ינס כחולים וחולצה לבנה מופשלת שרועלים. שערותיו הבלתי-סרוקות התבררו ברוח הגלילית, כדגל אמריקאי חסר כוכבים על פיסגת הבית הלבן. בצעדים מאוששים פנה בשביל המוביל למושב הצימחונים, עמירם.

אתם בודאי תשאלו, למה להם לצימחונים כפר מיוחד? התשובה היא פשוטה: למה לא? לעולי בוקובינה מותר שיהיה להם כפר מיוחד? ולציריים מותר? וליוצאי אצ"ל מותר? אז למה שלא יהיה כפר מיוחד בשביל הצימחונים, עם קצת עשב ירוק, עם מים זכים, עם פרפר המרפרף קלות מעל לעלי הסה?

צריך להבין שקשה להם לצימחונים האלו לחיות בין אוכלי-בשר כמו שקשה לקומוניסט לגור בכנסייה. אפשר להחזיק מעמד יום, שבוע, חודש, שנה, עשר שנים, מאה שנה, אבל לא לאורך ימים. תמיד מגיע רגע בו הצימחוני שואל את עצמו: "להיות או לחלוף?" אם הוא אומר לא, הרי הוא מיד רץ לאטוילי הכי קרוב. קונה חצי קילו סטיק-פילה ושולח על ישראל. אבל אם הוא מתעקש ואומר להיות, אז אין לו ברירה אלא לצאת ולהצטרף לכפר הצימחונים, איפה שלא מזבלים את העשב בזבל חימי, לא מרססים בפרתיון ולא מפזרים בשדות גרגירי-חיטה טבולים בצליום, כרעל נגד עכברים.

החלילו של מושב הצימחונים — באותם הימים, כאשר גילו פיתאום שבציר הכל הולך ונהיה בשרי יותר ויותר ואפילו בתוך הגבינה ובתוך החומס אפשר כבר למצוא בשר של חיות קטנות. זה היה אור אזעקה שכינס את כל הצימחונים לאספה כללית, בה הוחלט לשלוח מרגלים שיחפשו מקום מבודד כזה, שריח של קבאב או ששליק לא מגיע לשם. אם היו שואלים אותי, הייתי אומר להם שמקום כזה אפשר למצוא רק בנבכי הכספת של בנק לאומי ליש-ראל, או עמוק-עמוק בלב הכור האטומי, בשכונת לאורניום 987. כיוון של שאלו אותי, מצאו מקום הזה בגליל, על מדרונו של הר, שעל פיסגתו יכול כל פוזל לראות במבט אחר, גם את הימדיה-תיכון וגם את ים כנרת.

בנובמבר 1958 הגיעו הנהשונים: 20 רוקים ו-3 משפחות. הם מצאו כפר עזוב ונטוש, שהרצפה שלו מכוסה קוצים, חוהים, דרדרים, סרפדים ויבלית. לא ראו מלמעלה אפילו בלטה אחת. על הקירות מבחוץ, טיפסו חדרונים ושמומיות ובפנים טוו להם העכבישים וילגונות של משכית הכל היה צימחוני וטבעוני מאוד באחריות על הסכין. התיישבו להם הרוקיים והמשפחות בבתי-הנטושים ויצאו מיד לעבודת-חוץ, ממנה הם מתפרנסים עד היום הזה. אל תטיקו מכה, שהמושב לא משתלם מבחינה חקלאית. להיפך, יש כל הסיכויים שמושב עמירם יהיה המושב הכי רוטאבילי בהתיישבות העובדת, מפני שלא מגדלים כאן פרות (רחח נקי של 500,000 ל"י לשנה!) ולא תרנגולות (רחח נקי של

מרעה דשן לצימחונים

1,000,000 ל"י לשנה!). אם היה להם שכל, והיו מחסלים גם את עצי-הפרי ואת הכוורות, היה הרחח השנתי, הנקי מהפ-סדימ, קופץ בוודאי למיליונים רבים של לירות. אבל גם כן המצב שפיר, מפני שבין כה וכה אין המטע הזה נושא עדיין פרי.

בתנאים כאלה יש להניח, שכל אחד מהקוראים רוצה לדעת מה אוכל צימחוני כזה לארוחת-הצהריים. תפסתי איפה את המוכיר, מנחם פלדי, והוצאתי ממנו בעורמה את תפריט היום:

ארוחת בוקר: כל פרי בעונתו. (תן לו תפוח בחורף,

לא יאכל בבוקר! תאנה באביב, לא יאכל בבוקר! תפוח בקיץ, לא יאכל בבוקר! רק פרי בעונתו).

ארוחת צהריים: ירק חי או אפוי, (חס ושלום לא מבושל, מפני שהבישול הורג את התיטאמינים).

ארוחת ערב: מפצחים גרעינים עם קצת סלט (גרעיני היטה, שיבולת-שועל, דורה, גריסים ותיס).

הוץ מזה, מקנחם כל סעודה בשלוש משפחות של נוצרים אמריקאים מכת האדונטיסטים.

כדי שתבינו כיצד הגיעו הנוצרים האמריקאים לתוך התפריט היומי של הצימחונים, צריך שתדעו שאלה לא סתם נוצרים אלא אדונטיסטים, כאלה שמאמינים בתנין-וביחוד בספר דניאל. כשרצו להצטרף למושב, לא ראו זאת בחוגי הכנסות בעין יפה, מפני שלא נהוג אצלנו לתת לגוי ארמה לאומית. אבל הצימחונים אמרו שהם לא מתחש-בים בדת, מפני שהצימחונות זה כבר דת מספיק. גם ישראל גורי, נציג הצימחונים בכנסת, תמך בזה ושלה את אשכול לשכנע את בן-גוריון. אחרי שאישרו לאדונטיסטים את ההתיישבות, דרשו מהם להצטרף גם לאגודה השיטופית ולחתום על ניירות. כשקראו הנוצרים את האותיות הקטנות של החוזה, הבינו, שאם הם חותמים על זה, הם מחליפים מיד את השילוש הקדוש של האב, הבן ורוח הקודש בשילוש קדוש אחר, של המרכז החקלאי ברית הפיקוח וארגון המושבים.

מה אנד לכם, אנשים פאנאטיים. לא מבינים שבארץ ישראל לא צומח שום דבר בלי חותמת רשמית. צריך היית לשלוח להם עשב אחד שאני מכיר, שכמה שלא תזבל אותו ותשקה אותו, לעולם לא ינבוט עד שלא קיבל אישור מלמעלה.

מחוז לתפריט היומי, יש לצימחונים גם אידיאולוגיה, שאותה הם לועסים בין ארוחה לארוחה.

את הסבר האידיאולוגי קיבלתי מיהודה כרמלי, צימחוני מווקן, שאם לא היה כל-כך צימחוני, הייתי מוכן להתערב שהוא אחד מאנשי קאסטרו מקובה. קודם כל אמר לי כרמלי שאני צריך להיזהר מאוד בציטוט דבריו, מפני שיש לו נסיון עם עתונאים, והוא מכיר את הנטיה הנפשית שלהם לסלף דברים. לכן רשמתי את דבריו בהירות מרובה, ואני נותן אותם מילה במילה, בלי פרושים.

יש כל מיני צימחונים. יש צימחונים מטעמי בריאות, כמו אחד, למשל, שיש לו אולקוס והוא רואה את כל העולם דרך חור האולקוס, והוץ מזה לא מעניין אותו שום דבר. יש גם צימחונים מתוך רהמנות ויש שמטמי מוטר, ואחרים, אשר רואים בצימחונות תשובה לבעיות החברה. יש גם שמגיעים אליה, בדרכם אל הברידות והטבע.

אני, אומר כרמלי, הגעתי אל הצימחונות מפני שאני שואף לחיים פשוטים. מה שאחרים מוצאים בטוציאליזם או בדת, מוצא אני בצימחונות ובטבעונות. אנשים חושבים שככל שהאדם מתפתח יותר, כן גדלים צרכיו. אני יודע שההיפך הוא הנכון. ככל שהאדם מתפתח יותר, כן מצטמצמים צרכיו. אני אנד לך שכולם חושבים כמוני. יש גם צימחונים המחפשים לוקסוס, וזה כמו אותו אחד שרצה לאכול פירות טבעיים שצומחים ישר על העץ, אבל כדי לקטוף אותם, היה טס מעץ לעץ בהליקופטר.

בעת שדיבר אלי כרמלי, הצצתי החוצה דרך החלון וראיתי בקצה הגביעה את הקוטג' בן הקומותים שכוננה לו חברת-הכנסת ישראל גורי, מסתבר איפוא, שאמת דיבר כרמלי, ואין תימיות דעים בענין התפתחות הצמצום או צמצום ההתפתחות של האדם המודרני המתקדם. כיוון שהתחלתי גם אני ללעוס את האידיאולוגיה הצימ-חנית, התחלתי לחוש בבטני. זה הזכיר לי מיד, ששכחתי לשאול את מארחי מה בענין המחלות הצימחוניות שאפשר לקבל מדיאטה צימחנית.

איפה מחלות? אמר מנחם פלדי. "אני אף פעם לא הייתי חולה!"

"אף פעם לא היית חולה? אפילו לא קיבלת נוזלת בחורף?"

"אני אף פעם לא חולה. לפעמים אני מקבל חום. אבל חום זה לא מחלה. חום זה תרופה."

"נניח שאתה מקבל תרופה של 40 מעלות חום, אז מה אתה עושה נגד זה?"

"אתה מצחק אותי. מה פיתאום להילחם נגד תרופות? נלחמים רק נגד מחלות, ולא נגד תרופות!"

"ורופא יש לכם?"

"יש רופא של קופת-חולים, אבל הולכים אליו רק בשביל לקבל אישור לביטוח לאומי. הוא בא פעמיים בשבוע, אבל אין לו עבודה, מפני שאצלנו לא מאמינים בריפואה של תרופות סינטטיות וכדורים. אנחנו מאמינים רק ברפואה טבעית. הנה, הלודים שלי, פעם קיבלו ילד אחד חום של 41 מעלות. מה אלה חשבו, רצו לרופא? עשינו לו חוקן, נתנו לו תה לשתות ואמרנו לו שלא יאכל עד שהחום יחלוף. הוא הבריא כמו כלום. מה שאנחנו רוצים, זה שישארו לנו חובש משלנו וזה הכל. לא צריך רופאים. הוץ מזה, יש אצלנו עכשיו חולית-סקר של האוניברסיטה, שבורקת אם האוכל שלנו בריא, ואם אפשר לחיות בלי מלח, מפני שאנחנו לא אוכלים מלח. כל מה שאני אוכל, אני רושם בדיוק על גיר, ופעמים בשבוע שוקלים אותי

טלפון שבור

ולוקחים ממני בדיקות שתן. אתה עוד תראה שהם יוכיחו שאוכל צימחוני יותר בריא מהכל."

נכנסתי לבית-מירקחת. הנחתי עשרים וחמש אגורות על הדלפק וביקשתי קו כדי לצלצל לירחמיאל שלח ולומר לו שלא ישלח לי את הצפרדע בציננת אלא בתיבת קרטון. מפני שנוכחתי כי הצפרדע יכולה להתחלק על הזכוכית של הציננת ולשבור רגל הלילה.

קיבלתי קו ותיגתי 92700. הקו היה פנוי לשמחתי, ואחרי כמה ברררר ברררר... בררר ברררר... הרימתי את השפופרת.

"את מר שלח אבקש?"

"איזה שלח?"

"את ירחמיאל שלח."

"באיזה ענין?"

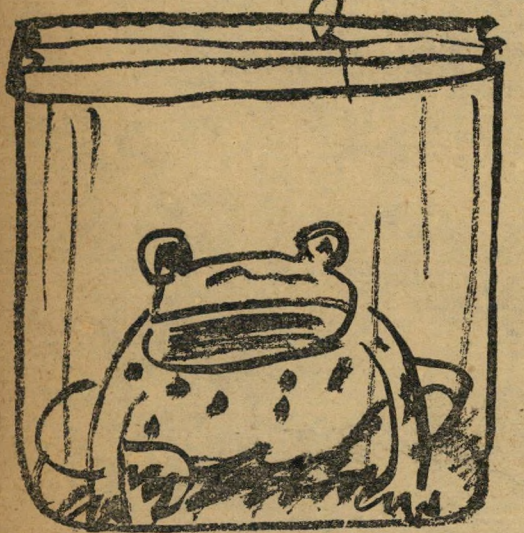
"בענין הצפרדע!"

"אין אצלנו אחד כזה. איזה מספר חייגת?"

"חייגתי תשע שתיים שבע אפס אפס."

"טעות אדוני. פה זה שש שתיים ארבע אחד אחד!"

החורתי את השפופרת למקומה. שילמתי עוד עשרים

הצפרדע בציננת הזכוכית

וחמש אגורות וביקשתי עוד קו. רק הרמתי את השפופרת: יעזוב לא הספקתי לחייג והנה אני שומע:

"מה את אומרת להז?"

"לזה מה?"

"לזה שציפורנה נכנסה להריון!"

"מה? עוד פעם? לא מאמינה!"

"בחיי! אני נשבעת לך! הקוסמטיקאית שלה אמרה לי. סגרתי את השפופרת. הרמתי שוב, ואין קול. הקו שלי נגמר. שילמתי עוד עשרים וחמש אגורות וקיבלתי קו נוסף. הרמתי את השפופרת בהירות והתחלתי לחייג תשע, שתיים, שבע, אפס... שוב נתפס הקו שלי באיזה קו אחר ואני שומע איך מנגנס אחד מסביר למהנדס שני שמספיק מאה שקי מלט בשביל הקומה השלישית.

עדיין לא תפסתי את ירחמיאל שלח, וכבר עלה לי הדבר בשלוש שיחות. אבל לא הייתה לי ברירה ושלילמתי בשביל עוד קו. חייגתי את המספר שלי ובצד השני תפוס. הכיחתי דקה וניסיתי שוב והנה נגמר לי הקו ועוד רבע לירה ירדה לטמיון.

אם זה לא היה בענין הצפרדע, הייתי מותר מומן. אבל הצפרדע נחוצה לי לנסיגות מדעיים ואני צריך אותה במצב טוב בקופסת קרטון. קניתי עוד חמשה קווים באותו בית-מירקחת והספקתי לשמוע שתי שיחות חוץ מירושלים עם בנק לאומי, רכילות אחת מסמרת-שער על איש שאיני מכיר ובדיחה חדשה על טולידיאנו, שסיפר רופא עיניים לרואה-החשבוניות בבית-החולים אסותא. רק בשיחת הטלפון ההמישית הצלחתי לתפוס סוף סוף את ירחמיאל שלח ולתת לו הוראות בענין הצפרדע.

למחרת, כשיצאתי לרחוב, היה כל מי שפוגש אותי בדרך, מברך אותי משלום יפה, ושואל אותי אם קיבלתי את הצפרדע שלי במצב טוב. "מנין לך עסקי הצפרדעים שלי?" הייתי שואל.

"זה רק במיקרה. ניסיתי לצלצל אתמול למישהו ודרך אגב שמעתי איך אתה מבקש את ירחמיאל שישלח לך את הצפרדע בקופסת קרטון."

מזל שדברתי בטלפון רק על צפרדעים. צמרמורת עוברת בגופי כשאני רק חושב מה היה קורה, לו דיברתי בטלפון על היה אחרת.